

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Landscape and Environment Management
voltijd

Hogeschool Inholland

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Landscape and Environment Management
voltijd

Hogeschool Inholland

CROHO nr. 30028

Hobéon Certificering

19 april 2018

Auditpanel

Dhr. R.J.M. van der Hoorn MBA CMC

Dhr. Prof.dr.ir. A. van den Brink

Dhr. Dr.ir. T.J.N.M. de Bruijn

Dhr. G. Rodenboog

Secretaris

Dhr. R. van Krieken BEd

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	25
6.	AANBEVELINGEN	27
BIJLAGE I	Scoretabel	29
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	31
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	35
BIJLAGE IV	Overzicht auditpanel	37

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool Inholland
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	n.v.t.
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	B Landscape and Environment Management
registratienummer croho	30028
domein/sector croho	Landbouw en natuurlijke omgeving
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Science
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
locatie(s)	Delft
variant(en)	Voltijd
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	16 januari 2018
Contactpersoon opleiding	Karin van Beckhoven karin.vanbeckhoven@INHOLLAND.nl

2. SAMENVATTING

De opleiding Landscape and Environment Management leidt studenten op die de verbindingen kunnen leggen in de ruimte waar natuur en bebouwing samenkomen. Studenten kijken vanuit verschillende perspectieven naar het ruimtelijke vraagstuk van duurzame inrichting en gebruik van de leefomgeving. Praktijkopdrachten staan in grote mate centraal in het programma.

Onderwerp 1. Beoogde leerresultaten

De opleiding heeft volgens het panel helder voor ogen waar zij voor opleidt. Er is een samenhangend competentieprofiel opgesteld welke is gevalideerd door het beroepenveld. De beroepenveldcommissie is actief betrokken bij de opleiding. Het profiel is gekoppeld aan de Dublin-descriptoren en weerspiegelen volgens het panel het hbo-bachelorniveau. De visie op internationalisering vindt het panel passend en draagt bij aan de beroepsuitoefening in Nederland. Onderzoek heeft een duidelijke plaats in de beoogde leerresultaten. Het panel concludeert dat de visie op 'landscape' als integrerend concept nog een verdere uitwerking behoeft. Het panel ziet de visie op internationalisering als een sterk punt en de uitwerking van het element 'landscape' nog als verbeterpunt voor in de toekomst. Op basis van deze afweging komt het panel tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 1.

Onderwerp 2. Programma

Het panel concludeert dat de inhoud van het programma actueel is en constant actueel wordt gehouden. De kenniswerkplaatsmethodiek is een zeer toereikende vorm om studenten vanaf het eerste jaar in aanraking te brengen met zowel de beroepspraktijk als onderzoek. De dwarsverbanden die de opleiding hiermee tussen onderwijs, praktijk en onderzoek realiseert, ziet het panel als een *best-practice*. Door het gehele programma werken studenten aan authentieke (onderzoeks)opdrachten uit de beroepspraktijk. Dit leidt volgens het panel tot relevante onderzoeks- en beroepsvaardigheden bij studenten. Docenten zijn op de hoogte van ontwikkelingen in het werkveld en gastprekers vullen het programma met actualiteiten. Op basis van bovenstaande argumenten beoordeelt het panel standaard 2 met een 'goed'. De kenniswerkplaatsmethodiek en de uitwerking naar de student ziet het panel als een voorbeeld voor andere opleidingen.

De inhoud van het programma is dekkend voor het behalen van de beoogde leerresultaten. De body of knowledge and skills acht het panel van een stevig niveau en biedt zowel de mogelijkheid om te verbreden als te verdiepen. De extra keuzeruimte die de opleiding in het programma wil bouwen ziet het panel als een welkome ontwikkeling. Op een mooie wijze vertaalt de opleiding de body of knowledge and skills naar dwarsverbanden in het programma. Het panel is van mening dat de opleiding moet waken voor versnippering bij het opnemen van nieuwe thema's in het programma. De verschillende perspectieven en beroepsrollen komen door het gehele programma heen terug. De opleiding zoekt nog naar een goede manier om de kennispijlers in de dwarsverbanden te verwerken. Het panel ziet een naadloze aansluiting tussen de theorie en de praktische toepassing in de praktijkopdrachten. Internationalisering is op een toereikende manier vormgegeven in de inhoud van het programma, en de opleiding laat alle studenten in aanraking komen met de internationale beroepscontext. Het panel is overtuigd dat de opleiding hier de basiskwaliteit ontstijgt en beoordeelt standaard 3 met een 'goed'.

In het onderwijsprogramma zit volgens het panel een duidelijk opbouw en structuur. De curriculumcommissie borgt op een passende manier de samenhang. Het panel concludeert dat het programma studenten in hoge mate met de praktijk in aanraking laat komen en de connectie met de profilering is duidelijk zichtbaar. De verschillende werkvormen en opdrachten sluiten aan bij de beroepsrollen. Volgens het panel is er sprake van kleinschalig onderwijs, wat gewaardeerd wordt door studenten. Er zijn toereikende procedures betreffende de studievoortgang voor studenten. Een blijvend aandachtspunt is de spreiding van de piekbelasting voor zowel studenten als docenten.

Op basis van bovenstaande argumenten concludeert het panel dat de vormgeving van het programma aanzet tot studeren en studenten de mogelijkheid biedt om de beoogde leerresultaten te bereiken. Het panel beoordeelt standaard 4 met het oordeel 'voldoende'.

Het panel concludeert dat de opleiding de wettelijke instroomeisen hanteert voor de instromende studenten. De studiekeuzecheck acht het panel toereikend. De opleiding is bezig met het terugdringen van deficiënties op het gebied van scheikunde en de Nederlandse taal. Het panel ziet dat er nog aandacht nodig is om het rendement van de propedeuse te verhogen en dat de opleiding hier al stappen in onderneemt. Op basis van deze argumenten komt het panel tot een 'voldoende' voor standaard 5.

Onderwerp 3. Personeel

Het docententeam is volgens het panel goed opgeleid en heeft zichtbare ervaring in het werkveld. Het team is betrokken bij de studenten en teamleden zijn goed op elkaar ingespeeld. Er zijn voldoende professionaliseringsmogelijkheden aanwezig en deze sluiten ook aan bij het gevoerde beleid. Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma. Een belangrijk aandachtspunt is de kwetsbaarheid van het team door de kleinschaligheid en de werkdruk. Op basis van deze argumenten komt het panel tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 6.

Onderwerp 4. Voorzieningen

Op basis van zijn bevindingen concludeert het panel dat de huisvesting en voorzieningen toereikend zijn voor de realisatie van het programma. De locatie van Hogeschool Inholland voldoet aan de behoeftes van hedendaagse studenten. Het panel ziet dat de benodigde multimediafaciliteiten, digitale bibliotheek, en specifieke software beschikbaar zijn en dat de onderwijsleeromgeving in het algemeen toereikend is. Op basis van deze argumenten komt het panel tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 7.

Uit de bevindingen concludeert het panel dat er sprake is van een adequate begeleiding. De begeleiding is afgestemd op de student en studenten zijn over het algemeen tevreden. Het panel waardeert de extra aandacht voor het begeleiden van minder sterke studenten en het inzetten op meer groepsbinding. De informatievoorziening is volgens het panel op orde en het panel ziet dat de opleiding actie onderneemt om de informatie naar studenten toe te doseren. Op basis van bovenstaande argumenten is het panel overtuigd dat de studiebegeleiding en de informatievoorziening de studievoortgang bevorderen. Het panel komt daarom tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 8.

Onderwerp 5. Kwaliteitszorg

Het panel concludeert dat de opleiding beschikt over een werkend kwaliteitszorgsysteem. Op een stelselmatige wijze evalueert de opleiding het onderwijs. Alle relevante stakeholders zijn volgens het panel betrokken en de opleiding koppelt hier ook aan terug. De opleidingscommissie vervult haar wettelijke taak en is betrokken bij de ontwikkelingen in de opleiding. Het panel vindt de kwaliteitscirkel een elegante manier om te werken aan de kleine kwaliteit van de opleiding. Op basis van bovenstaande argumenten komt het panel tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 9.

Onderwerp 6. Toetsing

Het panel komt voor standaard 10 tot het oordeel 'voldoende'. De opleiding beschikt over een hygiënisch systeem van toetsen en beoordelen. Het panel concludeert dat het samenspel van de examencommissie en toetscommissie bijdraagt aan een valide, betrouwbaar en transparant toetsproces. Toetsen worden ingezet ten behoeve van het leerproces van de student en sluiten aan bij de didactische uitgangspunten. De kwaliteit van de feedback bij sommige toetsen en beoordelingen kan volgens het panel rijker. De examencommissie vervult haar wettelijke taken en heeft een duidelijke agenda voor de aankomende periode. Volgens het panel is het afstudeeronderzoek op een toereikende manier vormgegeven. De beoordelingsformulieren ziet het panel nog als een ontwikkelingspunt, wat de opleiding overigens al op het netvlies heeft.

Onderwerp 7. Gerealiseerde leerresultaten

Op basis van de eigen bevindingen concludeert het panel dat de eindwerken over de algehele linie voldoen aan het hbo-bachelorniveau. Volgens het panel zijn de afstudeeronderzoeken relevant voor de beroepspraktijk. De onderzoeken zijn toereikend om studenten uit verschillende invalshoeken een praktijkprobleem te laten (of leren) benaderen. De scherpte in de onderzoeksvragen is volgens het panel nog een ontwikkelpunt. Het panel acht de opbouw van de tussentijdse toetsen toereikend voor studenten om de beoogde leerresultaten te realiseren. Alumni functioneren naar tevredenheid in het werkveld. Het werkveld geeft aan tevreden te zijn over het eindniveau van de studenten. Op basis van bovenstaande argumenten concludeert het panel dat studenten de beoogde leerresultaten weten te realiseren. De afstudeeronderzoeken zijn zeer relevant voor de beroepspraktijk, maar niet systematisch bovengemiddeld. Op basis van deze afweging komt het panel tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 11.

Algemene conclusie:

Het panel treft bij de opleiding Landscape and Environment Management een sterk praktijkgeoriënteerde opleiding aan. Een gedegen onderwijsprogramma met terugkerende praktijkgerichte opdrachten en een bevlogen docententeam geven hieraan invulling. Het panel is positief gestemd over de kwaliteit die de opleiding weet te realiseren. De standaarden 2 en 3 beoordeelt het panel met een 'goed'; de standaarden 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 en 11 beoordeelt het panel met een 'voldoende'. Volgens de beslisregels van de NVAO komt het panel tot het algemeen eindoordeel 'voldoende' voor de hbo-bacheloropleiding Landscape and Environment Management van Hogeschool Inholland.

Den Haag, 19 april 2018

R.J.M. van der Hoorn,
voorzitter

R. van Krieken,
secretaris

3. INLEIDING

De voorliggende beoordelingsrapportage is de resultante van een zogeheten 'Uitgebreide Opleidingsbeoordeling' van de voltijds hbo-bacheloropleiding Landscape and Environment Management (LEM) van de Hogeschool Inholland, die op 16 januari 2018 is uitgevoerd door een auditpanel van onafhankelijke deskundigen (zie bijlage IV voor een toelichting).

Vanaf 1 januari 2015 worden opleidingen in het hoger onderwijs met een vergelijkbare onderwijshoud in één (sub)cluster in een bepaalde periode gevisiteerd. De clusterwijze beoordeling – ook wel clustervisitatie genoemd – heeft als doel de scherpste en de vergelijkbaarheid van de oordelen te bevorderen. Bovengenoemde opleiding van Hogeschool Inholland behoort met diverse verwante opleidingen van andere onderwijsinstellingen tot de visitatiegroep 'Hoger Agrarisch Onderwijs Leefomgeving'. Deze opleidingen moeten allemaal in de periode voor 1 mei 2018 beoordeeld worden. Het auditpanel heeft voor de beoordeling het vigerende beoordelingskader van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) gebruikt.

Dit rapport behandelt achtereenvolgens de bevindingen, overwegingen en conclusies van het auditpanel over de betreffende opleiding op de elf NVAO-kwaliteitsstandaarden, geclusterd in de onderwerpen: 'beoogde eindkwalificaties', 'programma', 'personeel', 'voorzieningen', 'kwaliteitszorg', 'toetsing' en 'gerealiseerde eindkwalificaties'.

Positie opleiding binnen de onderwijsinstelling

De opleiding LEM maakt deel uit van het domein Agri, Food & Life Sciences van Hogeschool Inholland, een van de zes domeinen van de hogeschool. Het domein AFL biedt naast LEM de opleidingen Tuinbouw & Agribusiness (TA), Food Commerce & Technology (FCT), Dier- en Veehouderij (DV), Biotechnologie, Chemie en Biologie & Medisch Laboratoriumonderzoek aan. LEM is in Delft gehuisvest, de opleiding FCT in Amsterdam en Delft, de andere opleidingen worden of in Amsterdam of in Delft aangeboden.

Ontwikkelingen na de vorige accreditatie

De vorige accreditatie vond plaats in 2011 en sinds 1 januari 2013 is de opleiding geaccrediteerd door de NVAO. De opleiding LEM heeft zich door de tijd heen verder ontwikkeld. In 2016 vond er een interne audit plaats, welke deel uitmaakte van de Inholland kwaliteitszorgcyclus. Op basis van de aanbevelingen van zowel de vorige accreditatie als de interne audit heeft de opleiding ontwikkelingen in gang gezet. Onderstaand overzicht komt uit de Zelfevaluatie rapportage van de opleiding LEM en geeft een beeld van de ontwikkelingen sinds de accreditatie uit 2011.

Aanbevelingen	Stand van zaken
Positionering <ul style="list-style-type: none">- <i>Sluit aan op veranderend werkveld (groenontwikkeling en ondernemerschap): meer aandacht voor communicatieve vaardigheden (soft skills), het kunnen creëren van draagvlak, omgaan met belangengroepen en verwerven van politiek inzicht. Stel eventueel een eigen lectoraat in.</i>- <i>Besteed meer aandacht aan de stedelijke omgeving; accent op stadsecologie, nieuwe natuur en beelden van de natuur. Wees daarbij iets meer innovatief/out of the box waardoor de opleiding aantrekkelijker is voor de stadse jongere en meer te bieden heeft voor het schuivende werkveld (met name de groensector). Verbreed de Groene Hart Academie tot een 'Groene Randstadacademie'.</i>	<i>De LEM-visie op beroep en onderwijs komt naar voren in de eindtermen van Curriculum 2013 (herontwerp), waarin 'groen' centraal staat vanuit de vijf perspectieven: ecologisch, economisch, ruimtelijk, sociaal en fysisch/milieu. Training politieke sensitiviteit en 'soft skills' zoals zakelijke houding, hebben een grotere plaats gekregen in het programma. De focus is verbreed naar de Randstedelijke vraagstukken (stad en milieu). We werken veel met externe opdrachtgevers, onder andere in het kader van de kenniswerkplaats de Groene Hart Academie. In het curriculum hebben we groen ondernemerschap geïntegreerd opgenomen in het thema Groene Economie. We werken samen met verschillende lectoraten binnen het domein AFL en domeinoverstijgend (TOI).</i>

Programma	
<ul style="list-style-type: none"> - Gebruik kennis over ondernemerschap om private partijen in te kunnen schakelen bij de uitvoering van groenbeleid en benut daartoe kennis van andere bacheloropleidingen binnen Inholland. - Maak de visie op internationalisering duidelijk. Zoek meer internationale samenwerkingspartners, waaronder kennisinstellingen om de internationale component van de opleiding meer gewicht te geven. Van belang is dat de opleiding voortdurend de relatie NL – internationaal legt. 	<p>Er is meer aandacht voor ondernemerschap en natuurlijk kapitaal. Voor de N&L studenten komt dit naar voren in jaar 2 bij Transitie Landelijk Gebied; voor alle studenten als verdieping in jaar 3 bij Groene Economie (vanaf 2016-2017).</p> <p>De visie op internationalisering is in 2016 vastgelegd; de implementatie vindt stapsgewijs per onderdeel plaats. Het werken in internationale context komt onder meer via vakinhouden aan de orde (zoals kennis van wetgeving en duurzaam toerisme), het Coastproject in jaar 3 en een eventuele stage of afstudeerproject in het buitenland. Studenten geven aan dat zij de internationale focus hier en daar nog missen. We gaan beter over het voetlicht brengen wat we nu doen en welke plannen we hebben.</p>
Personeel	
<ul style="list-style-type: none"> - Houd blijvend aandacht voor de werkdruk. Het kernteam van docenten van de opleiding is klein en daardoor kwetsbaar. 	<p>We zijn een klein team met een brede opleiding, wat enerzijds kwetsbaar is en leidt tot hoge werkdruk, maar anderzijds uitnodigt tot inventieve oplossingen en samenwerking met de andere opleidingen binnen en buiten het domein. De samenwerking in crossovers biedt daartoe goede kansen.</p>
Studiesucces	
<ul style="list-style-type: none"> - Het rendement van de opleiding LEM moet goed gemonitord worden. Grijp tijdig in bij dreigende rendementsverslechtering. - Let op langstudeerders. 	<p>Om de rendementen te verbeteren hebben we een aantal maatregelen genomen waaronder de Studiekeuzecheck en het door studenten op te stellen studieplan voor het afronden van hun studie. Het aantal langstudeerders is hierdoor in 2016-2017 sterk gedaald. In de komende tijd gaan we verder met de analyse van de knelpunten bij de toetsen.</p>
Kwaliteitszorg	
<ul style="list-style-type: none"> - Verlies door informele overlegstructuur de (formele) borging van het onderwijs en de kwaliteit niet uit het oog en maak deze helder. 	<p>We hebben als onderdeel van de onderwijs-/pdca-cyclus op opleidingsniveau doelen, procedure, organisatie en uitvoering van de onderwijs-evaluaties vastgelegd. We bespreken de evaluaties en verbetermaatregelen regelmatig met de leden van de kwaliteitscirkel en in de klassen. Op domein- en clusterniveau vinden overleggen plaats tussen management en OC en management en commissievoorzitters.</p>
Toetsing en afstuderen	
<ul style="list-style-type: none"> - Maak het toetsingssysteem voldoende scherp en realiseer dat ook explicieter in de praktijk. - Zorg voor consequente becijfering. Dit kan de opleiding deels oplossen door een systeem van twee beoordelaars te introduceren. Verbeter het beoordelingsformulier. - Verhoog de scherpte en het analytisch niveau van de eindwerkstukken. Verminder het aantal activiteiten/producten rond het afstuderen (werkdruk). 	<p>Bij het afstudeertraject zijn twee beoordelaars betrokken: een eerste (product)beoordelaar en de begeleider als tweede (proces)beoordelaar. De beoordelingsformulieren zijn aangepast.</p> <p>Het afstudeerformulier is vereenvoudigd. Er is nu, na de implementatie van het nieuwe programma, ruimte om te kijken naar mogelijke verbeteringen aan het eind van het studiejaar (bijvoorbeeld verminderen aantal toetsen, vierdejaarstoetsen naar voren halen).</p>

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving. De uitgangspunten voor de inrichting van de opleiding passen bij de onderwijsvisie en het profiel van de instelling. De beoogde leerresultaten worden periodiek geëvalueerd.

Bevindingen

Leerresultaten

De opleiding Landscape and Environment Management (LEM) van Hogeschool Inholland heeft een eigen opleidingsprofiel. Dit profiel is mede gebaseerd op het landelijk opleidingsprofiel van de opleidingen Management van de Leefomgeving en Milieukunde. Vanuit deze basis is de opleiding ook betrokken bij het landelijk overleg van deze clusters. Het werkveld heeft het eigen opleidingsprofiel van LEM gevalideerd. Het panel acht het opleidingsprofiel actueel en relevant. Er zijn in totaal acht kerncompetenties, die studenten na het doorlopen van het onderwijsprogramma moeten beheersen (zie tabel 1). De leerresultaten zijn uitgezet tegenover de Dublin-descriptoren en zijn volgens het panel van hbo-bachelorniveau.

Tabel 1. Leerresultaten LEM

Kerncompetenties	
1. Toegepast onderzoeken;	5. Opstellen van een gebiedsplan en -visie;
2. Projectmatig en procesmatig werken in een multidisciplinaire omgeving;	6. Opstellen van een beleidsadvies en beleid omzetten in concrete activiteiten (professioneel adviseren);
3. Communiceren met en naar doelgroepen, gericht op draagvlak creëren;	7. Oplossingsgericht en maatschappelijk verantwoord denken en handelen ten behoeve van 'groene' vraagstukken;
4. Maken van een integrale analyse van een gebied (fysische, ruimtelijke en sociaaleconomische gesteldheid);	8. Beroepsgerichte loopbaanontwikkeling.

Profilering

De opleiding formuleert drie kernpunten voor het eigen profiel. (1) Studenten leren om vraagstukken te benaderen vanuit vijf verschillende perspectieven: ecologisch, sociaal, ruimtelijk, fysisch/milieu en economisch perspectief. (2) De praktijkopdrachten zijn geclusterd binnen de drie kennispijlers 'omgevingsmanagement', 'metropolitane natuur en ecologie' en 'groene economie'. Het panel ziet dat deze kennispijlers zorgen voor structuur en ordening binnen de praktijkopdrachten en een duidelijke focus meebrengen voor de student. (3) Studenten komen gedurende het programma in aanraking met de beroepsrollen zodat zij zich kunnen oriënteren op de beroepspraktijk. De beroepsrollen zijn: beleidsmedewerker, onderzoeker, ontwerper, beheerder en adviseur. Studenten geven aan dat deze beroepsrollen helpen om te oriënteren op hun toetreding tot de arbeidsmarkt. In de profilering mist het panel nog een nadere uitwerking van 'landscape' als een integrerend concept voor de inhoudelijke basis van de opleiding. Het panel heeft nog niet een eenduidig beeld welke lading de opleiding hieraan wil geven en op welke manier dit terugkomt in de gekozen profilering. Dit ziet het panel als een ontwikkelpunt en het beveelt de opleiding aan om dit nader uit te werken.

Onderzoek en internationalisering

In de kerncompetenties komt onderzoek tot uiting in de competentie 'toegepast onderzoeken'. Studenten ontwikkelen onderzoeksvaardigheden en een onderzoekend vermogen om vraagstukken op te lossen.

Hierbij ligt de focus op het doen van praktijkgericht onderzoek in de vorm van een onderbouwd advies, haalbaarheidsonderzoek of inrichtingsplan. Het panel is onder de indruk van de visie en ambitie met betrekking tot internationalisering. De opleiding beoogt studenten vanuit een internationaal perspectief te leren kijken naar problemen en oplossingen. Studenten leren om oplossingen uit het buitenland te vertalen naar een passende oplossing voor de Nederlandse context en vice versa. Dit getuigt volgens het panel van een passende visie op internationalisering en een belangrijke bijdrage aan de (inter)nationale context van de beroepsuitoefening van de student. De opleiding is bezig met een samenwerkingsverband met de Fachhochschule in Dresden.

Validering

De opleiding beschikt over een actieve beroepenveldcommissie (BVC). Uit de gesprekken en notulen blijkt dat de BVC nauw betrokken is bij de ontwikkelingen binnen de opleiding. De BVC bespreekt de actuele ontwikkelingen van de beroepspraktijk met de opleiding. Dit zijn onderwerpen als circulaire economie, duurzaamheid of de omgevingswet.

Weging en Oordeel

Oordeel: voldoende

De opleiding heeft volgens het panel helder voor ogen waar zij voor opleidt. Er is een samenhangend competentieprofiel opgesteld welke is gevalideerd door het beroepenveld. De beroepenveldcommissie is actief betrokken bij de opleiding. Het profiel is gekoppeld aan de Dublin-descriptoren en weerspiegelen volgens het panel het hbo-bachelorniveau. De visie op internationalisering acht het panel als passend en draagt bij aan de beroepsuitoefening in Nederland. Onderzoek heeft een duidelijke plaats in de beoogde leerresultaten. Het panel concludeert dat de visie op het element 'landscape' nog een verdere uitwerking behoeft.

Het panel ziet de visie op internationalisering als een sterk punt en de uitwerking van het element 'landscape' nog als verbeterpunt voor in de toekomst. Op basis van deze afweging komt het panel tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 1.

4.2. Programma

Standaard 2: Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Toelichting NVAO: Het programma sluit aan bij de actuele (internationale) ontwikkelingen, eisen en verwachtingen in het beroepenveld en in het vakgebied. Academische vaardigheden en/of onderzoeks- en/of beroepsgerichte competenties krijgen invulling op een wijze die past bij de oriëntatie en het niveau van de opleiding.

Bevindingen

De opleiding hanteert de kenniswerkplaatsmethodiek (KWP) om studenten het mogelijk te maken om onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren. De KWP-methodiek gaat uit van de nauwe samenwerking tussen de opleiding, externe opdrachtgevers en aanpalende lectoraten om relevante en actuele vraagstukken in het onderwijs te brengen. Studenten werken zoveel mogelijk aan de hand van deze authentieke opdrachten uit de beroepspraktijk. Deze KWP-methodiek ziet het panel als een zeer toereikende methode om zowel onderzoeks- als beroepsvaardigheden te realiseren. Docenten worden actief ingezet bij het onderhouden van contacten uit het werkveld en zijn ook betrokken bij de onderzoeksopdrachten uit de KWP-methodiek.

In aanvulling op de KWP-methodiek worden door de gehele opleiding heen excursies, lessen op locatie, praktijklessen of gastcolleges georganiseerd. Studenten voeren ook hun stage en afstudeeronderzoek uit in de beroepspraktijk. Door de samenstelling van de verschillende beroepsgerichte elementen krijgen studenten de mogelijkheid om te werken aan de verschillende beroepsrollen. In het vierde jaar is er het zogenoemde Green Juniors project. In dit project werken studenten in multidisciplinaire teams aan een project voor een externe opdrachtgever.

Onderzoeksvaardigheden komen terug als 'onderzoekend vermogen' bij studenten. In de eerste twee jaar leren studenten alle afzonderlijke aspecten van onderzoek en de algemene methodologie. Studenten passen hun geleerde onderzoeksvaardigheden toe in het derde jaar. Dit gebeurt bij een praktijkprobleem bij een echte opdrachtgever. Het panel ziet dit als een belangrijke meerwaarde; studenten leren al vroeg werken voor een echte opdrachtgever en komen in aanraking met verschillende stakeholders. Ook de handelingsvaardigheden zoals practica- en laboratoriumvaardigheden spelen hier een rol. Het vierde jaar bestaat uit een wetenschappelijke verdieping en afstudeeropdracht bij een externe opdrachtgever of lectoraat. De samenwerking met lectoraten is op dit moment nog niet systematisch. De opleiding heeft de wens om in de toekomst meer samenwerking met aanpalende lectoraten te realiseren en zich te ontwikkelen tot een kenniscentrum.

De inhoud van het programma wordt actueel gehouden door het gebruik van moderne literatuur en het opnemen van actuele ontwikkelingen in het curriculum. Daarbij ziet het panel dat de nieuwe opzet van het curriculum daar goede mogelijkheden voor biedt.

Weging en Oordeel

Oordeel: goed

Het panel concludeert dat de inhoud van het programma actueel is en constant actueel wordt gehouden. De kenniswerkplaatsmethodiek is een zeer toereikende vorm om studenten vanaf het eerste jaar in aanraking te brengen met zowel de beroepspraktijk als onderzoek. De dwarsverbanden die de opleiding hiermee tussen onderwijs, praktijk en onderzoek realiseert, ziet het panel als een *best-practice*. Door het gehele programma werken studenten aan authentieke (onderzoeks)opdrachten uit de beroepspraktijk. Dit leidt volgens het panel tot relevante onderzoeks- en beroepsvaardigheden bij studenten. Docenten zijn op de hoogte van ontwikkelingen in het werkveld en gastprekers vullen het programma met actualiteiten.

Op basis van bovenstaande argumenten beoordeelt het panel standaard 2 met een 'goed'. De kenniswerkplaatsmethodiek en de uitwerking naar de student ziet het panel als een voorbeeld voor andere opleidingen.

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Toelichting NVAO: De leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.

Bevindingen*Inhoud*

De kerncompetenties zijn volgens het panel op een adequate manier vertaald naar leerdoelen en -inhoud. Uit onder andere de competentiekaarten en de stevige body of knowledge and skills blijkt dat de inhoud van het programma dekkend is voor alle beoogde leerresultaten. Het panel heeft hier wel gezocht naar de verhouding tussen de breedte en de diepte van de kennisdomeinen: de brede kennisbasis tegenover de specialistische kennis. In dit kader onderneemt de opleiding al vervolgstappen door een keuzeruimte in het programma te bouwen. Het panel ziet dit als een noodzakelijke stap om studenten zowel de mogelijkheid te bieden om te verbreden als te verdiepen. Er zijn passende prestatie-indicatoren opgesteld die het inzichtelijk maken wat studenten moeten kennen en kunnen per kerncompetentie. Het panel ziet dat de afwisseling tussen literatuur en de verschillende werkvormen het mogelijk maakt dat studenten zowel de benodigde kennis als vaardigheden kunnen ontwikkelen. De beroepsrollen komen bij het ontwikkelen van de vaardigheden systematisch terug.

Opbouw

Het programma is opgebouwd aan de hand van verschillende thema's. De opleiding maakt het voor studenten inzichtelijk welke beroepsrollen en perspectieven er aan bod komen binnen de thema's. Het inhoudelijke programma bouwt de opleiding op vanuit de vijf verschillende perspectieven (zie tabel 2). In het eerste anderhalve studiejaar krijgen studenten een brede kennisbasis aangereikt. Aan het einde van het tweede jaar kiezen studenten voor een keuzeprofiel: Stad en Milieu (ST&M) of Natuur en landschap (N&L). Het profiel ST&M kent specifieke thema's zoals Stedelijke ontwikkeling en leefomgeving; het profiel N&L kent thema's zoals Transitie landelijk gebied. Het panel vindt de rol van de drie kennispijlers in deze opbouw nog onduidelijk. De opleiding heeft dit al op het netvlies en onderzoekt op welke wijze deze een duidelijke plek kunnen krijgen in de opbouw van het programma.

Tabel 2. Inhoud per perspectief

Perspectieven	Theoretische inhoud
Ecologisch	fysisch geografische regio's, delen uit natuur en milieu, inrichten en beplanten, delen uit waterkwaliteit, soortenkennis; verder over ecosysteemdiensten, biodiversiteit, natuurwaarde, leefmilieus, ecologische verbindingzones, beheer en monitoring
Sociaal	recreatie, cultuurhistorie, educatie, leefomgeving, welzijn, demografie, sociale geografie en gezondheid;
Ruimtelijk	gebiedsontwikkeling, beleid en ruimtelijke planvorming;
Fysisch & milieu	geologie, bodem, hydrologie, klimaat, lucht, geluid en energie;
Economisch	kosten, verdienmodellen, ecosysteemdiensten, bio-based economy, circulaire economie, gezondheid/welzijn (ook sociaal), gebiedsexploitatie, regionale economie en ondernemerschap.

Internationalisering

Er is volgens het panel een rijke invulling van internationalisering in de inhoud van het programma aanwezig. Er is aandacht voor onderwerpen zoals Europees recht, internationale verdragen, internationale vergelijkingen van Nederlandse problematiek, Engelse taal en interculturele communicatie. Bij opdrachten behandelt de opleiding waar mogelijk internationale casussen. Studenten gaan ook op excursie naar het buitenland. Een mooi voorbeeld hiervan is het Coastproject en het bezoek aan het Duitse Waddengebied. De samenwerking met de Fachhochschule in Dresden krijgt vorm door een studiereis en uitwisseling van docenten. Het panel constateert dat studenten op eigen initiatief een stage of afstudeeropdracht in het buitenland zoeken, maar dat dit nog beperkt is.

Zo heeft een student een onderzoek gedaan naar trekvogels in Georgië. Studenten geven aan dat de Engelse taal een prominentere plek verdient. Met name gelet op de doorstroom naar Engelstalige masteropleidingen is dit relevant. Het panel onderschrijft deze gedachte.

Weging en Oordeel

Oordeel: goed

De inhoud van het programma is dekkend voor het behalen van de beoogde leerresultaten. De body of knowledge and skills acht het panel van een stevig niveau en biedt zowel de mogelijkheid om te verbreden als te verdiepen. De extra keuzeruimte die de opleiding in het programma wil bouwen ziet het panel als een welkome ontwikkeling. Op een mooie wijze vertaalt de opleiding de body of knowledge and skills naar dwarsverbanden in het programma. Het panel is van mening dat de opleiding moet waken voor versnippering bij het opnemen van nieuwe thema's in het programma. De verschillende perspectieven en beroepsrollen komen door het gehele programma heen terug. De opleiding zoekt nog naar een goede manier om de kennispijlers in de dwarsverbanden te verwerken. Het panel ziet een naadloze aansluiting tussen de theorie en de praktische toepassing in de praktijkopdrachten. Internationalisering is op een toereikende manier vormgegeven in de inhoud van het programma en laat alle studenten in aanraking komen met de internationale beroepscontext.

Het panel is overtuigd dat de opleiding hier de basiskwaliteit ontstijgt en beoordeelt standaard 3 met een 'goed'.

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Toelichting NVAO: De vormgeving van het programma draagt bij aan de realisatie van de beoogde leerresultaten. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten een actieve rol nemen in de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). De inrichting van de leeromgeving past bij de onderwijsvisie van de instelling.

Bevindingen

Structuur en opbouw

Uit de bekeken documenten maakt het panel op dat er sprake is van een oplopende complexiteit in kennis en vaardigheden. Studenten worden gedurende het programma begeleid om in een toenemende mate zelfstandig te werken. De samenhang in het programma borgt de opleiding door het gebruiken van leerlijnen (de Bie). In de conceptuele leerlijn leren studenten de theoretische basis; in de vaardighedenlijn leren studenten beroepsvaardigheden; in de integrale lijn vallen de (onderzoeks)opdrachten en projecten; de ervarings-reflectielijn krijgt invulling door excursies en gastsprekers; studenten werken in de SLB-lijn aan hun eigen ontwikkeling. Het panel ziet dat de curriculumcommissie een belangrijke functie heeft om de samenhang in het programma te borgen. Het is dan ook een goede ontwikkeling dat deze commissie ziet dat met de KWP-methodiek de samenhang voor studenten soms onduidelijk is en dat zij hier ook vervolgcacties op onderneemt.

Didactische uitgangspunten

De opleiding hanteert een aantal uitgangspunten in de didactische vormgeving van het onderwijsprogramma: persoonlijk en dichtbij, praktijkgericht, breed van opzet, actief en constructief leren en competentiegericht. Het panel ziet dat deze uitgangspunten leiden tot een toereikende didactiek voor het tot uitvoering brengen van het onderwijsprogramma. De opleiding heeft een mix van werkvormen die aansluiten bij de didactische vormgeving. Een mooi voorbeeld is dat studenten een vaardigheidstraining 'solliciteren' krijgen, voordat ze naar een afstudeerplaats moeten solliciteren. De werkvormen en opdrachten kennen een stevige verbinding met de beroepsrollen. Studenten maken relevante beroepsproducten die passen bij de rollen: zoals een beleidsplan in de rol als beleidsmaker of een beheerplan in de rol als beheerder. Uit de gesprekken blijkt dat de opleiding een zekere mate van kleinschaligheid uitstraalt. Studenten spreken waardering uit voor de wijze waarop de interactie plaatsvindt tussen docenten en studenten.

Studievoortgang

De vormgeving van het programma leidt tot een studeerbaar programma. De opleiding voorziet in een adequate procedure voor studenten met een functiebeperking en er is ook een regeling aanwezig voor topsporters. De opleiding hanteert op een aantal momenten kwantitatieve en kwalitatieve eisen voor studenten om door te kunnen gaan. Deze zijn volgens het panel redelijk en passend. Het panel ziet nog wel een aandachtspunt rondom de clustering van het opleveren van opdrachten van studenten. Studenten geven aan dat er soms sprake is van een piekbelasting en dat meer spreiding van opdrachten wenselijk is. Het panel onderschrijft dit en ziet hier een mooie combinatie weggelegd met de spreiding van de werkdruk van docenten (zie standaard 6).

Weging en Oordeel

Oordeel: voldoende

In het onderwijsprogramma zit volgens het panel een duidelijk opbouw en structuur. De curriculumcommissie borgt op een passende manier de samenhang. Het panel concludeert dat het programma studenten in hoge mate met de praktijk in aanraking laat komen en de connectie met de profilering is duidelijk zichtbaar. De verschillende werkvormen en opdrachten sluiten aan bij de beroepsrollen. Volgens het panel is er sprake van kleinschalig onderwijs, wat gewaardeerd wordt door studenten. Er zijn toereikende procedures betreffende de studievoortgang voor studenten. Een blijvend aandachtspunt is de spreiding van de piekbelasting voor zowel studenten als docenten.

Op basis van bovenstaande argumenten concludeert het panel dat de vormgeving van het programma aanzet tot studeren en studenten de mogelijkheid biedt om de beoogde leerresultaten te bereiken. Het panel beoordeelt standaard 4 met het oordeel 'voldoende'.

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Toelichting NVAO: De gehanteerde toelatingseisen zijn realistisch met het oog op de beoogde leerresultaten.

Bevindingen

De opleiding hanteert de wettelijke instroomeisen. Studenten kunnen instromen met minimaal een havo-, vwo- of mbo-niveau 4 diploma of met een positief resultaat op de 21+ toets. Het panel ziet dat de opleiding maatregelen treft om deficiënties weg te werken op het gebied van scheikunde en de Nederlandse taal. Voor aspirant-studenten is er een studiekeuzecheck (SKC) die bestaat uit een test en motivatiebrief, voorafgaand aan het kennismakingsprogramma. In het kennismakingsprogramma verzorgt de opleiding workshops en vindt er een individueel adviesgesprek plaats. Het panel heeft tijdens de audit gesproken over de uitvalcijfers in de propedeuse. Op basis van deze gesprekken constateert het panel dat de opleiding bezig is met het verminderen van de uitval, de zogenoemde 'struikelvakkenanalyse'. Hierbij is de kwaliteitscirkel betrokken (zie standaard 9). Desalniettemin moedigt het panel de opleiding aan hier scherp op te blijven om zo het rendement van de propedeuse te verhogen.

Doorstroom naar masters van onder andere de Wageningen Universiteit vindt nog beperkt plaats. Het panel ziet dat de opleiding wel bezig is om een betere aansluiting te creëren. Studenten geven aan dat de Engelse taal hier nog een mogelijk obstakel kan zijn en spreken de wens uit om hieraan te kunnen werken tijdens de opleiding. Het panel ziet hier nog wel een kans liggen voor de opleiding.

Weging en Oordeel

Oordeel: voldoende

Het panel concludeert dat de opleiding de wettelijke instroomeisen hanteert voor de instromende studenten. De studiekeuzecheck acht het panel toereikend. De opleiding is bezig met het terugdringen van deficiënties op het gebied van scheikunde en de Nederlandse taal. Het panel ziet dat er nog aandacht nodig is om het rendement van de propedeuse te verhogen en dat de opleiding hier al stappen in onderneemt. Op basis van deze argumenten komt het panel tot een 'voldoende' voor standaard 5.

4.3. Personeel

Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Toelichting NVAO: De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen. Het personeelsbeleid draagt daar aan bij. Er is voldoende personeel beschikbaar om de opleiding te verzorgen en de studenten te begeleiden.

Bevindingen

Het panel sprak tijdens de audit met een kleinschalig docententeam. Het team is volgens het panel goed opgeleid en heeft een zichtbare connectie met de beroepspraktijk. Het totale team bestaat uit een teamleider (0,8 fte), elf docenten (7,1 fte) en drie young professionals (2,2 fte). Onder de laatstgenoemde groep vallen pas afgestudeerden die zich verder willen ontwikkelen op het gebied van onderzoek en die ook het onderwijs ondersteunen. Het panel vindt dit een interessante functie en ziet hiervan de meerwaarde in.

Docenten krijgen voldoende ruimte om zich te professionaliseren. Vanuit de hogeschool worden de docenten ondersteund in hun didactische-, toets- en onderzoeksvaardigheden. Zo zijn alle docenten die studenten begeleiden in het afstudeeronderzoek geschoold door een lector. Docenten nemen in de KWP-methodiek vijf verschillende docentrollen aan. Verdere professionalisering vindt ook plaats aan de hand van deze docentrollen. Het panel ziet dit als een goede ontwikkeling. Vrijwel alle docenten beschikken over een mastergraad en enkele docenten zijn nog bezig met een master. In het aannamebeleid van de opleiding wordt er rekening gehouden met ervaring in het onderwijs en in kennisvragen uit de beroepspraktijk.

Driemaal per jaar voert de teamleider met de docenten het gesprek over hun prestaties. Hierbij vormen de studentevaluaties een belangrijke input. Uit de gesprekken blijkt dat docenten hier tevreden over zijn. Zowel de opleiding als het panel zien de kleinschaligheid van het team als een kwetsbaar punt. Met name in combinatie met de hoge werkdruk en eventuele uitval door ziekte maakt dit het team kwetsbaar. Het panel ziet dat dit nog aandacht behoeft in de toekomst; de opleiding geeft aan een oplossing te zoeken voor dit probleem.

Weging en Oordeel

Oordeel: voldoende

Het docententeam is volgens het panel goed opgeleid en heeft zichtbare ervaring in het werkveld. Het team is betrokken bij de studenten en is goed op elkaar ingespeeld. Er zijn voldoende professionaliseringsmogelijkheden aanwezig en deze sluiten ook aan bij het gevoerde beleid. Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma. Een belangrijk aandachtspunt is de kwetsbaarheid van het team door de kleinschaligheid en de werkdruk. Op basis van deze argumenten komt het panel tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 6.

4.4. Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Toelichting NVAO: De huisvesting van de opleiding en de voorzieningen passen bij de beoogde leerresultaten en de onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Het panel heeft een rondgang gemaakt door de fysieke onderwijsleeromgeving op de locatie Delft van Hogeschool Inholland. Het panel constateert dat de ruimtelijke voorzieningen op orde zijn en dat het gebouw ruimschoots voldoet aan de behoeftes van de hedendaagse student. Zo is een gedeelte van de werkplekken flexibel en kunnen deze door studenten naar wens worden ingericht. Alle multimediafaciliteiten zijn aanwezig om modern onderwijs te verzorgen. Hogeschool Inholland heeft een digitale bibliotheek waar studenten gebruik van kunnen maken. De opleiding verzorgt licenties voor specifieke software zoals InDesign, Autocad of GIS.

Het stemt het panel positief dat de opleidingen binnen het domein AFL werken aan een nieuwe digitale leer- en werkomgeving die in lijn ligt met de KWP-methodiek.

Weging en Oordeel

Oordeel: voldoende

Op basis van de bevindingen van het panel concludeert het panel dat de huisvesting en voorzieningen toereikend zijn voor de realisatie van het programma. De locatie van Hogeschool Inholland voldoet aan de behoeftes van hedendaagse studenten. Het panel ziet dat de benodigde multimediafaciliteiten, digitale bibliotheek en specifieke software beschikbaar zijn, en dat de onderwijsleeromgeving in het algemeen toereikend is. Op basis van deze argumenten komt het panel tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 7.

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Toelichting NVAO: Studenten ontvangen een passende begeleiding (ook in het geval van een functiebeperking). De informatievoorziening van de opleiding is adequaat.

Bevindingen

De opleiding biedt studenten verschillende vormen van begeleiding. Studieloopbaanbegeleiding (SLB) is erop gericht om studenten persoonlijk te ontwikkelen. Deze persoonlijke ontwikkeling brengt de opleiding in kaart middels een aparte competentiekaart. De SLB-er spreekt op gezette momenten met studenten en laat studenten reflecteren op hun studievoortgang en studiekeuzes. Tijdens de stage zijn er bedrijfsbegeleiders die de studenten inhoudelijk begeleiden op de leerwerkplek. Docenten houden een vinger aan de pols en begeleiden studenten met het maken van de producten tijdens de stage. Afstudeerbegeleiding krijgt vorm door een bedrijfsbegeleider vanuit het bedrijf en een procesbegeleider vanuit de opleiding. Het samenspel van deze begeleiders acht het panel toereikend om studenten tijdens het afstuderen adequaat te begeleiden. Het panel constateert dat studenten tevreden zijn over hun studiebegeleiding. Hiernaast besteden docenten extra aandacht aan minder sterke studenten.

Studenten hebben toegang tot alle noodzakelijke documenten zoals de Onderwijs- en Examenregeling, studiehandleidingen, cijfers, roosters etc. De opleiding is actief bezig om de informatievoorziening naar studenten toe te doseren. Zo zet de opleiding in op het geven van een mondelinge toelichting naar studenten aan het begin van elk blok. Dit vindt het panel een goede ontwikkeling. Uit de gesprekken en documentatie blijkt dat de opleiding extra aandacht besteedt aan groepsbinding. Dit gebeurt zowel door het faciliteren van de studievereniging als het organiseren van excursies.

Weging en Oordeel

Oordeel: voldoende

Uit de bevindingen concludeert het panel dat er sprake is van een adequate begeleiding. De begeleiding is afgestemd op de student en studenten zijn over het algemeen tevreden. Het panel waardeert de extra aandacht voor het begeleiden van minder sterke studenten en het inzetten op meer groepsbinding. De informatievoorziening is volgens het panel op orde en het panel ziet dat de opleiding actie onderneemt om de informatie naar studenten toe te doseren.

Op basis van bovenstaande argumenten is het panel overtuigd dat de studiebegeleiding en de informatievoorziening de studievoortgang bevorderen. Het panel komt daarom tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 8.

4.5. Kwaliteitszorg

Standaard 9: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Toelichting NVAO: De opleiding organiseert effectieve periodieke feedback die de realisatie van de beoogde leerresultaten ondersteunt. Bij bestaande opleidingen vinden geëigende verbeteringen plaats naar aanleiding van de uitkomsten van de vorige beoordeling. Hierbij worden passende evaluatie- en meetactiviteiten ingezet. De uitkomsten van deze evaluatie vormen aantoonbaar de basis voor ontwikkeling en verbetering. De opleiding legt intern verantwoording af over de bijdrage van de opleiding aan het realiseren van de strategische doelen van de instelling. Kwaliteitszorg verzekert realisatie van de beoogde leerresultaten. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissies, medewerkers, studenten, alumni en het afnemende beroepenveld van de opleiding actief betrokken. De ontwerpprocessen en de erkenning en borging van de kwaliteit van de opleiding zijn in overeenstemming met de ESG. De opleiding publiceert accurate, betrouwbare en voor de doelgroepen goed toegankelijke informatie over de kwaliteit van de opleiding.

Bevindingen

Uit de gesprekken en de documentatie constateert het panel dat de opleiding een werkend kwaliteitszorgsysteem heeft. Op een systematische en planmatige wijze evalueert en ontwikkelt de opleiding haar onderwijs. Alle relevante stakeholders zijn hierbij betrokken. De opleiding communiceert stelselmatig naar zowel het docententeam als de studenten over de ingezette veranderingen en verbeteracties.

De curriculumcommissie heeft een centrale positie in het grote en kleine onderhoud van het onderwijs. Zo is de commissie nauw betrokken bij de recentelijke ontwikkelingen aan het onderwijsprogramma en borgt zij daarin de samenhang. Het panel constateert dat er een opleidingscommissie is voor het gehele domein AFL. De opleiding draagt twee leden aan. Na gesprekken met de opleidingscommissie ziet het panel dat deze commissie haar wettelijke taak naar behoren uitvoert. Alumni worden betrokken middels het eigen alumni-onderzoek van de opleiding. Het docententeam participeert elke twee jaar in het medewerkertevredenheid-onderzoek. De uitkomsten van dit onderzoek worden besproken bij de ontwikkel- en functioneringsgesprekken. De BVC heeft ook een belangrijke en borgende rol (zie standaard 1) in het kwaliteitszorgsysteem en valideert het opleidingsprofiel. De opleiding denkt erover na om de exitgesprekken opnieuw in te voeren om zicht te krijgen op de uitstromende student. Het panel ziet dit als een welkome ontwikkeling.

Er is een kwaliteitscirkel van studenten en docenten die werkt aan de kleine kwaliteit van de opleiding. Deze kwaliteitscirkel komt twee keer per blok bijeen om de periodieke onderwijsbeoordelingen met elkaar te bespreken en om eventuele verbetermaatregelen terug te koppelen. Het panel vindt dit een erg mooie manier om te werken aan de kleine kwaliteit van het onderwijs. Naar aanleiding van de evaluaties uit 2016 heeft de opleiding besloten om de uitkomsten van de kwaliteitscirkel in de verschillende klassen aan bod te laten komen.

Weging en Oordeel

Oordeel: voldoende

Het panel concludeert dat de opleiding beschikt over een werkend kwaliteitszorgsysteem. Op een stelselmatige wijze evalueert de opleiding het onderwijs. Alle relevante stakeholders zijn volgens het panel betrokken en de opleiding koppelt ook naar hen terug. De opleidingscommissie vervult haar wettelijke taak en is betrokken bij de ontwikkelingen in de opleiding. Het panel vindt de kwaliteitscirkel een elegante manier om te werken aan de kleine kwaliteit van de opleiding.

Op basis van bovenstaande argumenten komt het panel tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 9.

4.6. Toetsing

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De examencommissie oefent haar wettelijke bevoegdheid uit. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Systeem toetsen en beoordelen

De uitgangspunten van het systeem van toetsen en beoordelen liggen vast in het beleidsdocument op het niveau van het domein AFL. De opleiding vertaalt dit naar een aantal werkbaar criteria om hun eigen systeem van toetsen en beoordelen vorm te geven. Het panel constateert dat er sprake is van een duidelijke koppeling tussen de competenties en de bijbehorende beheersingsindicatoren. De afstemming tussen leerdoelen, werkvorm, en toetsvorm vindt op een adequate manier plaats. Zo zijn er voor de verschillende leerlijnen passende toetsvormen. Voor de conceptuele leerlijn zijn dit toetsvormen als: kennistoets, essay of een artikel. De opleiding toetst de houding van studenten door middel van de Sociaal Communicatieve Vaardigheden Methode (SoCoV); ook in relatie tot de beroepsrollen. Er zijn ook toetsvormen te vinden die formatief van aard zijn en bijdragen aan het leerproces van de student. Het panel ziet dat de opleiding in een adequate procedure voorziet voor zowel individueel toetsen als het toetsen in groepsverband. De Nederlandse taal is een vast onderdeel bij de beoordeling van schriftelijke producten. De opleiding hanteert het vier-ogenprincipe bij het construeren en beoordelen van toetsen. Er zijn periodieke kalibratiesessies voor de examinatoren aanwezig.

Het panel bekeek een steekproef van toetsen en constateert dat de toetsen van een inhoudelijk goed niveau zijn. In lijn met het vraagstuk over de breedte en de diepte van de kennisdomeinen acht het panel de toetsen toereikend. Het panel ziet nog ruimte om de kwaliteit van de feedback te verhogen. Studenten bevestigen dit beeld en geven aan dat de feedback nog rijker kan bij sommige vakken.

Examen- en toetscommissie

Voor het gehele cluster Agri & Food van het domein AFL is er een gezamenlijke examencommissie en een gezamenlijke toetscommissie. De opleiding levert aan beide commissies een lid. De examencommissie is volgens het panel in control en borgt zowel op proactieve als reactieve wijze de kwaliteit en het eindniveau. Zo analyseert de examencommissie een aantal eindwerken en werkt zij aan transparantie in de OER. Het panel vindt het positief dat de examencommissie stuurt op het uitwisselen van de examinatoren. Dit draagt bij aan de objectivering van beoordelingen en nieuwe kalibratiemomenten. Het panel ziet een sterke agenda van de examencommissie voor de aankomende periode: aandacht voor veilig en zorgvuldig toetsen, het opstellen van toetsmatrijzen aan de hand van Bloom en de implementatie van het nieuwe toetsbeleid. De toetscommissie is gemandateerd door de examencommissie om op een laagdrempelige wijze te werken aan de kwaliteit van de toetsen. De toetscommissie screent vooraf en analyseert achteraf toetsen en is betrokken bij klachten over toetsen. Het panel constateert dat de toetscommissie op een mooie manier bijdraagt aan de kwaliteit van toetsen en beoordelen.

Afstuderen

De opleiding toetst aan de hand van vier producten het eindniveau van de student, namelijk via het Coastproject, Green Juniors, de Wetenschappelijke verdieping en de Afstudeeropdracht. Hierbij ligt de focus op de afstudeeropdracht welke bestaat uit een afstudeerverslag, reflectieverslag en een colloquium. Studenten zijn zelf verantwoordelijk voor het werven van een afstudeeropdracht uit de beroepspraktijk. De eisen en criteria zijn inzichtelijk voor studenten. De afstudeercommissie toetst de vragen aan zelf opgestelde criteria en keurt indien noodzakelijk een afstudeeropdracht af. Gedurende het onderzoek organiseert de opleiding terugkomdagen en bevordert zij dat studenten ervaringen met elkaar uitwisselen.

Het afstudeerverslag wordt door twee beoordelaars beoordeeld. De eerste beoordelaar is geheel onafhankelijk en de tweede beoordelaar is de begeleider van de student. Het reflectieverslag wordt beoordeeld door de begeleider. Het colloquium wordt beoordeeld door de eerste en tweede beoordelaar en nog twee aanwezige studenten. Het panel ziet dat de bedrijfsbegeleider ook een beoordeling geeft over het functioneren van de student; dit is een adviserende beoordeling. Bij een negatieve beoordeling van de bedrijfsbegeleider beslist de examencommissie of een student in de mogelijkheid moet worden gesteld om af te studeren. De opleiding voorziet in een procedure wanneer de beoordeling van de eerste en tweede beoordelaar meer dan een punt van elkaar verschillen. De gehanteerde beoordelingsformulieren bij het afstudeeronderzoek vindt het panel omvangrijk. De scoringsystematiek werkt dempend op de beoordeling van de studenten, waardoor er maar weinig studenten een echt 'goed' niveau halen en boven de andere studenten uitstijgen. De opleiding heeft deze constatering al op het netvlies en is bezig met het herzien van de beoordelingsformulieren. Het panel acht dit een noodzakelijke ontwikkeling.

Weging en Oordeel

Oordeel: voldoende

Het panel komt voor standaard 10 tot het oordeel 'voldoende'. De opleiding beschikt over een hygiënisch systeem van toetsen en beoordelen. Het panel concludeert dat het samenspel van de examencommissie en toetscommissie bijdraagt aan een valide, betrouwbaar en transparant toetsproces. Toetsen worden ingezet ten behoeve van het leerproces van de student en sluiten aan bij de didactische uitgangspunten. De kwaliteit van de feedback bij sommige toetsen en beoordelingen kunnen volgens het panel rijker. De examencommissie vervult haar wettelijke taken en heeft een duidelijke agenda voor de aankomende periode. Volgens het panel is het afstudeeronderzoek op toereikende manier vormgegeven. De beoordelingsformulieren ziet het panel nog als een ontwikkelingspunt, wat de opleiding overigens al op het netvlies heeft.

4.7. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Realisatie eindniveau en functioneren alumni

Studenten werken gedurende de opleiding aan het verwerven van de beoogde leerresultaten. De tussentijdse toetsen geven het panel een goed beeld van de opbouw naar het eindniveau. Het afstudeerproces en de onderliggende producten acht het panel relevant om het eindniveau van de student aan te tonen. Daarin zijn de praktijkgerichte opdrachten in het werkveld een goed voorbeeld. Alumni functioneren naar alle tevredenheid in het werkveld. De opleiding monitort dit zelf via een alumni-onderzoek. Uit de gesprekken maakt het panel op dat de alumni in staat zijn om vanuit een brede basis te werken en verschillende disciplines in het werkveld verstaan. De BVC bekijkt jaarlijks een aantal eindwerken en is tevreden over het eindniveau; met name de praktische bruikbaarheid van de afstudeerproducten geeft een realistisch beeld van het eindstation van studenten.

Eigen oordeel over de eindwerken

Het panel bekeek een gestratificeerde steekproef van vijftien eindwerken. Uit de observatie van het panel blijkt dat er dertien eindwerken aan het hbo-bachelorniveau voldoen. Een eindwerk is twijfelachtig en een eindwerk voldoet niet aan het bachelorniveau. De afstudeeronderzoeken typeert het panel als relevant voor de beroepspraktijk. De onderzochte onderwerpen zijn multidisciplinair van aard en daarmee laten studenten zien dat ze in staat zijn vanuit verschillende invalshoeken een probleem te benaderen. Hierin ziet het panel ook de verschillende beroepsrollen terug. Methodisch lopen de verschillende onderzoeken uiteen. Volgens het panel maken de brede onderzoeksvragen het niet eenvoudig voor studenten om een onderzoek te doen. De vragen vanuit de praktijk zijn niet altijd toereikend voor een gedegen onderzoek volgens de criteria van de opleiding. Het panel beveelt aan het afstudeeronderzoek te richten op de adviesvraag vanuit de praktijk en dit te vertalen naar onderliggende kennisvragen en die ook steviger methodisch te verankeren. Het is wenselijk dat de opleiding dit tegenwicht biedt tegenover de vraag vanuit de opdrachtgever, om te voorkomen dat er te brede of ambigue onderzoeksvragen komen. Hiernaast ziet het panel het verbinden van de onderzoeksvragen met de verschillende kennispijlers als een mogelijke oplossing om theoretische focus aan te brengen in de onderzoeken.

Weging en Oordeel

Oordeel: voldoende

Op basis van de eigen bevindingen concludeert het panel dat de eindwerken over de algehele linie voldoen aan het hbo-bachelorniveau. Volgens het panel zijn de afstudeeronderzoeken relevant voor de beroepspraktijk. De onderzoeken zijn toereikend om studenten uit verschillende invalshoeken een praktijkprobleem te laten (of leren) benaderen. De scherpte in de onderzoeksvragen is volgens het panel nog een ontwikkelpunt. Het panel acht de opbouw van de tussentijdse toetsen toereikend om voor studenten de beoogde leerresultaten te realiseren. Alumni functioneren naar tevredenheid in het werkveld. Het werkveld geeft aan tevreden te zijn over het eindniveau van de studenten.

Op basis van bovenstaande argumenten concludeert het panel dat studenten de beoogde leerresultaten weten te realiseren. De afstudeeronderzoeken zijn zeer relevant voor de beroepspraktijk, maar niet systematisch bovengemiddeld. Op basis van deze afweging komt het panel tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 11.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het panel treft bij de opleiding Landscape and Environment Management een sterk praktijkgeoriënteerde opleiding aan. Een gedegen onderwijsprogramma met terugkerende praktijkgerichte opdrachten en een bevlogen docententeam geven hieraan invulling. Het panel is positief gestemd over de kwaliteit die de opleiding weet te realiseren. De standaarden 2 en 3 beoordeelt het panel met een 'goed'; de standaarden 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 en 11 beoordeelt het panel met een 'voldoende'. Volgens de beslisregels van de NVAO komt het panel tot het algemeen eindoordeel 'voldoende' voor de hbo-bacheloropleiding Landscape and Environment Management van Hogeschool Inholland.

6. AANBEVELINGEN

Uitwerking element 'Landscape'

In de profilering mist het panel nog een nadere uitwerking van 'landscape' als integrerend concept dat de inhoudelijke basis vormt van de opleiding. Het panel heeft nog niet een eenduidig beeld welke lading de opleiding hieraan wil geven en op welke manier dit terugkomt in de gekozen profilering. Het panel beveelt aan om het landschappelijk element nader uit te werken en op te nemen in de visie en profilering van de opleiding.

Verhouding breedte en diepte

Het panel heeft gezocht naar de verhouding tussen de breedte en de diepte van de kennisdomeinen: de brede kennisbasis tegenover de specialistische kennis. De opleiding onderneemt op dit gebied al stappen door een keuzeruimte in te bouwen in het programma. Het panel onderschrijft deze stappen van de opleiding en ziet dit als een noodzakelijke stap om studenten de mogelijkheid te geven om zowel de verbreden als te verdiepen. Hoewel de opleiding gebaat is bij actualiteit, vraagt het panel aandacht voor een niet verdere versnippering aan onderwerpen in het curriculum.

Piekbelasting

Het panel ziet een aandachtspunt rondom de clustering van het opleveren van opdrachten van studenten. Studenten geven aan dat er soms sprake is van een piekbelasting en dat meer spreiding van opdrachten wenselijk is. Het panel beveelt aan om de piekbelasting voor studenten meer te spreiden. Hier ligt volgens het panel ook een goede mogelijkheid om de piekbelasting van docenten te spreiden.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Inholland hbo-bacheloropleiding Landscape and Environment Management voltijd	
Onderwerpen / Standaarden	Oordeel
Beoogde leerresultaten	
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	V
Programma	
Standaard 2. Oriëntatie programma	G
Standaard 3. Inhoud programma	G
Standaard 4. Vormgeving programma	V
Standaard 5. Aansluiting programma	V
Personeel	
Standaard 6. Kwalificaties personeel	V
Voorzieningen	
Standaard 7. Huisvesting en materiele voorzieningen	V
Standaard 8. Studiebegeleiding en informatievoorziening	V
Kwaliteitszorg	
Standaard 9. Periodiek evalueren	V
Toetsing	
Standaard 10. Toetsing	V
Gerealiseerde leerresultaten	
Standaard 11. Leerresultaten	V
Algemeen eindoordeel	V

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Uitgebreide Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding Landscape and Environment Management – Hogeschool Inholland.

Programma dag 1

Varianten: voltijd
Locatie: Delft, Rotterdamseweg
Datum locatiebezoek: 16 januari 2018

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen
08.00 – 8.15	0.85	Inloop & ontvangst auditpanel Overleg voorzitter met Karin van Beckhoven, Gerard van Oosten en/of Pieter Pot	Procedure van de audit en de werkwijze van het panel.
08.15 – 09.00	0.85	Vooroverleg auditpanel	- vooroverleg - bestudering documenten ter inzage
09.00 – 09.45	0.85	Trots op: de opleiding LEM docenten, student en beroepspraktijk	- profiel opleiding - projecten - best practice
09.45 – 10.45	0.85	Docenten Jenny Schrauwen (lid opleidingscommissie), Ted van der Klaauw (voorzitter curriculumcommissie, docent), Ton Bezemer (lid curriculumcommissie, docent), Nick Pruijn (docent, kennismakelaar), Corien van Setten (vaardigheden, SLB), Adrienne Deelder (docent, projecten), Robert Drooghman (young professional).	<i>Samenhangende onderwijsleeromgeving:</i> - inhoud en vormgeving programma - eigen inkleuring programma - onderzoekslijn - lectoraat en kenniskring - interactie onderwijs en onderzoek - praktijkcomponenten / stage - internationale component - aansluiting instromers - relatie docenten beroepenveld - eigen deskundigheid docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen - toetsen en beoordelen - borging niveau
10.45 – 11.00	0.85	Pauze / Intern overleg auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
11.00 – 12.00	0.85	Studenten LEM Jaar 1 t/m 4 Delft mbo, havo en vwo Jaar 1: Lotte van der Spek, Kenneth Peperkamp Jaar 2: Devi van der Woude Jaar 3: Bas de Jongh, Tom Spanjaard Jaar 4: Niels Langeveld, Sylvia Eijpe	- aansluiting - kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid / studiebegeleiding - kwaliteit docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen - toetsen en beoordelen
12.00 – 13.00	0.85	Lunch / Intern overleg auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
13.00 – 13.30	0.85	Materiaalinzage	- bestudering documenten ter inzage

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen
		Rondleiding opleidingsspecifieke voorzieningen/lessituaties	- verificatie opleidingsspecifieke voorzieningen
13.30 – 14.15	0.85	Examencommissie (waaronder toetscommissie) Leontine Wouters (Examencommissie), Ton Bezemer (secr. examencommissie), Jenny Schrauwen (toetscommissie), Trinette Vermaat (ambtelijk secretaris, klachtencoördinator)	- bevoegdheden, taken en rollen - relatie tot het management - (relatie tot de toetscommissie) - kwaliteitsborging toetsen en beoordelen - kwaliteitsborging afstuderen
14.15 – 14.30	0.85	Pauze / Intern overleg auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage - bepalen pending issues
14.30 – 15.15	0.85	Alumni / Werkveldvertegenwoordiging <u>Beroepenveldcommissie</u> Kees Bodegom Joep Verhoeven Twan Brekelmans Esther Vogelaar (tevens Alumna) <u>Alumni</u> Ronald Berk Stacey Dutry van Haeften Erik Schoumans Merijn Loeve	<u>Gespreksonderwerpen Alumni:</u> - kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding <u>Gespreksonderwerpen Werkveld:</u> - actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld - eigen inkleuring opleiding - stage en begeleiding - onderzoekscomponent - gerealiseerd niveau
15.15 – 15.30	0.85	Pauze / Intern overleg auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage - bepalen pending issues
15.30 – 16.30	0.85	Opleidingsmanagement Karin van Beckhoven (teamleider) Pieter Pot (manager onderwijs en onderzoek) Gerard van Oosten (directeur domein AF&L)	<i>Kennismaking MT en vaststellen agenda</i> - eigenheid opleiding / positionering & profilering - ambities - hbo-niveau - relatie beroepenveld - internationale oriëntatie - onderzoeksdimensie
16.30 – 16.45	0.85	Pending issues <i>(alle gesprekspartners zijn hiervoor beschikbaar)</i>	- (indien van toepassing)
16.45 – 17.30	0.85	Intern overleg auditpanel	- bepaling voorlopige beoordeling
17.30 – 18.00	0.85	Terugkoppeling	

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende voltijdopleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van september 2016. Daarin staan de standaarden vermeld waarop een auditpanel zich bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding verstrekte documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijdvariant.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

In het zelfevaluatierapport is een studentenhoofdstuk opgenomen. Tijdens de audit is gevraagd naar de totstandkoming van dit hoofdstuk en het auditteam concludeert dat dit op een onafhankelijke wijze is gebeurd.

Tijdens het locatiebezoek heeft het auditteam een rondgang gemaakt door het onderwijsgebouw van de desbetreffende locatie.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

indien van toepassing – hier beschrijven hoe de verschillende auditpanels hebben afgestemd (bij dakpansgewijze overlap).

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de panels geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit zowel Hobéon als NQA en door de inzet van getrainde voorzitters.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgenomen in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2016'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien i) standaard 1 onvoldoende is, ii) ten minste zes standaarden 'voldoende' zijn en herstel van de tekortkomingen bij de 'onvoldoende' standaarden binnen twee jaar **niet** realistisch en haalbaar is of iii) minder dan zes standaarden 'voldoende' zijn.

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'voldoende' indien ten minste zes standaarden 'voldoende' zijn; waaronder in elk geval standaard 1 en herstel van de tekortkomingen bij de 'onvoldoende' standaarden realistisch en haalbaar is binnen twee jaar.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal 'voldoende' zijn en 5 standaarden als 'goed' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 11.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal 'voldoende' worden bevonden en 5 standaarden als 'excellent' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 11.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatierapport opleiding LEM
- Documenten aangaande herontwerp LEM
- Domeinspecifiek referentiekader en de leerresultaten van de opleiding
- Schematisch programmaoverzicht LEM
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
 - leerresultaten, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Jaarverslag examencommissie, toetscommissie, beroepenveldcommissie, opleidingscommissie en het teamoverleg
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken/c.q. het volgende palet van eindwerken bekeken ¹:

Aantal	Studentnummer	Variant
1	530041	Voltijd
2	526528	Voltijd
3	527502	Voltijd
4	527536	Voltijd
5	498409	Voltijd
6	542565	Voltijd
7	541761	Voltijd
8	544571	Voltijd
9	540582	Voltijd
10	541053	Voltijd
11	543459	Voltijd
12	533115	Voltijd
13	536991	Voltijd
14	540404	Voltijd
15	538868	Voltijd

¹ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE IV Overzicht auditpanel

Naam visitatiegroep:	HBO HAO leefomgeving
----------------------	----------------------

Samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemd cluster zijn ingezet.

Naam	Rol	Deskundigheden							Deelname bij			
		Vakinhoud	Onderwijs	Toetsing	Internationaal	Werkveld	Visitatie	Studentgebonden	HAS Hogeschool	Aeres	Hogeschool Van	Hogeschool Inholland
Van der Hoorn	Voorzitter		X				X					X
Aalst, van	Voorzitter		X				X		X			
Van den Brink	Lid	X	X	X	X	X	X		X			X
De Bruijn	Lid	X	X	X	X	X	X					X
Boeschoten	Lid	X			X	X			X			
Maat, van der	Student-lid							X	X			
Rodenboog	Student-lid							X				X
Van Krieken	Secretaris											X
Buising									X			

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Korte functiebeschrijvingen
Dhr. R.J.M. van der Hoorn MBA CMC	De heer R.J.M. van der Hoorn MBA is een van de directeurs van de Hobéon Groep en heeft binnen het hoger onderwijs ruime ervaring met audits. Daarnaast houdt hij zich onder andere bezig met financieel economische vraagstukken voor hoger onderwijsinstellingen.
Dhr. Prof.dr.ir. A. van den Brink	De heer Van den Brink is hoogleraar Landschapsarchitectuur (Landscape Architecture) bij Wageningen Universiteit.
Dhr. Dr.ir. T.J.N.M. de Bruijn	De heer De Bruijn is als lector Duurzame Leefomgeving werkzaam binnen hogeschool Saxion. Daarnaast is hij partner en directeur van stedenbouwkundig bureau IAA Architecten - Stedenbouw en Landschap.
Dhr. G. Rodenboog	De heer Rodenboog heeft de hbo-bacheloropleiding Management van de Leefomgeving bij Hogeschool Van Hall Larenstein gestudeerd en volgt nu een wo-master Socio-Spatial Planning bij de Rijksuniversiteit Groningen.

Op 30 oktober 2017 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Landscape and Environment Management van Hogeschool Inholland, onder het nummer 006027.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800
F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl
I www.hobeon.nl